

CÁN bộ là nhân tố quyết định mọi thành công trong quá trình xây dựng và phát triển đất nước. Đảng và Nhà nước ta luôn đặc biệt quan tâm đến công tác xây dựng, phát triển và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức trong các cơ quan nhà nước và coi cán bộ, công chức là lực lượng then chốt để bảo đảm cho sự thành công của sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Tư tưởng và nội dung xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ đã được thể hiện rõ trong nhiều văn kiện của Đảng và Nhà nước ta.

Nghị quyết Hội nghị lần thứ 3 Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa VIII) về *Chiến lược cán bộ thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước* đã chỉ rõ: Cán bộ là nhân tố quyết định sự thành bại của cách mạng, gắn liền với vận mệnh của Đảng, của đất nước, và chế độ, là khâu then chốt trong công tác xây dựng Đảng. Đất nước ta đang bước vào thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa, nhiệm vụ chính trị mới rất nặng nề, khó khăn và phức tạp, đòi hỏi Đảng ta phải xây dựng được một đội ngũ cán bộ ngang tầm, góp phần thực hiện hai nhiệm vụ chiến lược xây dựng và bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa. Nghị quyết Đại hội lần thứ IX của Đảng khẳng định: "Xây dựng đội ngũ cán bộ, trước hết là cán bộ lãnh đạo và quản lý ở các cấp, vững vàng về chính trị, gương mẫu về đạo đức, trong sạch về lối sống, có trí tuệ, có kiến thức và năng lực hoạt động thực tiễn, gắn bó với nhân dân". (1)

Để thực hiện các nghị quyết của Đảng, ngày 17-9-2001, Thủ tướng Chính phủ đã có

Xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ y tế trước những yêu cầu mới của sự nghiệp chăm sóc sức khỏe nhân dân

TRẦN THỊ TRUNG CHIẾN *

Quyết định số 136/2001/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2001 đến 2010. Mục tiêu cụ thể của Chương trình là đến năm 2010, xây dựng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức có số lượng, cơ cấu hợp lý, chuyên nghiệp, hiện đại. Tuyệt đại bộ phận cán bộ, công chức có phẩm chất tốt và đủ năng lực thi hành công vụ, tận tụy phục vụ sự nghiệp phát triển đất nước và phục vụ nhân dân.

Quán triệt sâu sắc các chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước về công tác cán bộ, trong nhiều năm qua, ngành y tế đã luôn quan tâm xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ có năng lực chuyên môn và phẩm chất đạo đức để đáp ứng nhu cầu của sự nghiệp chăm sóc và bảo vệ sức khỏe nhân dân. Ban Cán sự đảng và lãnh đạo Bộ Y tế luôn xác định nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ y tế là một trong những nhiệm vụ then chốt để phát triển ngành y tế và nâng cao chất lượng chăm sóc

* PGS, TS, Ủy viên Trung ương Đảng, Bộ trưởng Bộ Y tế

(1) Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ IX, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội 2001, tr 141

sức khỏe của nhân dân, cũng như tăng cường hiệu lực quản lý nhà nước trong lĩnh vực y tế. Công tác quy hoạch cán bộ được đặc biệt chú trọng nhằm phát hiện, lựa chọn những cán bộ, công chức, viên chức y tế có năng lực chuyên môn, năng lực quản lý và có đạo đức tốt để đào tạo, bồi dưỡng, bố trí vào những vị trí trọng yếu của ngành. Công tác đào tạo bồi dưỡng cán bộ công chức, viên chức y tế từng bước được đổi mới cả về nội dung và phương thức đào tạo. Bên cạnh việc đào tạo, bồi dưỡng nâng cao trình độ chuyên môn nghiệp vụ, ngoại ngữ, Bộ Y tế đã chú trọng bồi dưỡng chủ nghĩa Mác - Lê-nin, tư tưởng Hồ Chí Minh, các quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức y tế. Chính vì vậy trong những năm qua, đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức y tế đã phát triển không ngừng cả về số lượng và chất lượng.

Đến tháng 12-2003, toàn ngành y tế có 241.498 cán bộ, công chức, viên chức, trong đó có 28.561 người (chiếm 12,2%) làm việc ở các cơ sở y tế tuyến trung ương, 202.471 người (chiếm 83,8%) làm việc ở tuyến địa phương và 9.466 người (chiếm 3,9%) làm việc ở y tế các ngành. Nhờ chính sách khuyến khích cán bộ y tế học tập, nâng cao trình độ chuyên môn, đến nay trong toàn ngành đã có 2.967 tiến sĩ và thạc sĩ y khoa, 307 tiến sĩ và thạc sĩ dược khoa, 44.620 bác sĩ, 5.959 dược sĩ đại học. Toàn quốc đã có 61,4% số trạm y tế xã có bác sĩ. Cán bộ y tế tuyến xã đã được tiêu chuẩn hóa và được xếp vào các ngạch, bậc theo quy định của Nhà nước. Mạng lưới y tế thôn, bản cũng được khôi phục, cả nước có 96.604/116.359 thôn, bản, tổ dân phố có nhân viên y tế hoạt động (đạt 83%). Điểm nổi bật trong công tác cán bộ của ngành y tế những năm qua là số lượng cán bộ không ngừng tăng lên, đồng thời chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức cũng có những bước tiến đáng phấn khởi.

Đội ngũ cán bộ y tế không ngừng tăng lên về số lượng, chất lượng đã góp phần quan trọng làm nên những thành tựu to lớn trong sự nghiệp xây dựng đất nước và chăm sóc sức khỏe nhân dân. Thật không sao kể xiết những hy sinh thầm lặng và tấm lòng tận tụy của những người thầy thuốc đang công tác trên mọi nẻo đường Tổ quốc. Ở đâu có người dân cần chăm sóc sức khỏe, ở đó có cán bộ y tế. Trước đây, trong cuộc kháng chiến trường kỳ chống giặc ngoại xâm, người chiến sỹ áo trắng đã vượt qua "mưa bom, bão đạn" cứu chữa thương binh, bệnh binh và nhân dân góp phần lập nên những chiến công hiển hách của dân tộc. Ngày nay, người "chiến sỹ áo trắng" lại đi đầu trong công tác chăm sóc sức khỏe nhân dân, đấu tranh không mệt mỏi với thiên tai dịch bệnh; đặc biệt là đại dịch HIV/AIDS, dịch SARS... Họ là người làm nên mạng lưới y tế rộng khắp trong cả nước, thực hiện sứ mệnh chăm sóc khỏe ban đầu cho nhân dân, góp phần quan trọng vào công cuộc xây dựng và phát triển đất nước theo định hướng xã hội chủ nghĩa. Chúng ta không thể hình dung được sự nghiệp đổi mới, yêu cầu nâng cao sức khỏe nhân dân mà thiếu vai trò của người cán bộ y tế... Với những cống hiến to lớn cho sự nghiệp chăm sóc sức khỏe nhân dân, nhiều đơn vị và cán bộ, nhân viên ngành y tế đã được Đảng và Nhà nước phong tặng danh hiệu Anh hùng Lao động, Anh hùng lực lượng vũ trang, chiến sỹ thi đua, Thầy thuốc Nhân dân, Thầy thuốc Ưu tú trong thời kỳ đổi mới.⁽²⁾

Tuy nhiên, trước những yêu cầu của công tác chăm sóc và bảo vệ sức khỏe nhân dân trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, đội ngũ cán bộ công chức viên chức

(2) Ngành Y tế có 100 Thầy thuốc Nhân dân, 22 đơn vị Anh hùng Lao động và Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân, 17 cá nhân Anh hùng Lao động và Anh hùng Lực lượng vũ trang nhân dân thời kỳ đổi mới. Năm 2004 có 32 chiến sỹ thi đua

y tế còn nhiều bất cập cả về số lượng và chất lượng. Chúng ta thiếu cán bộ y tế tất cả các lĩnh vực, đặc biệt là các vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số và trong các lĩnh vực độc hại nguy hiểm như y tế dự phòng, điều trị lao, điều trị HIV/AIDS... Tỷ lệ bác sĩ tính trên đầu dân còn rất thấp so với các nước trong khu vực và trên thế giới. Theo số liệu thống kê của Bộ Y tế năm 2003, Việt Nam mới chỉ có 5,6 bác sĩ trên một vạn dân (trong khi tỷ lệ này ở Cu-ba là 59,6, ở Trung Quốc là 16,4, Xin-ga-po là 14,0 và Phi-lip-pin là 11,5); để duy trì con số này mỗi năm chúng ta cần tăng thêm ít nhất 583 bác sĩ. Cả nước ta hiện nay mới chỉ có 0,75 dược sĩ đại học trên một vạn dân. Tỷ lệ này là quá thấp. Một số nước như Bồ Đào Nha có 7,5 dược sĩ, Phần Lan có 14,5 dược sĩ và Pháp có 10 dược sĩ trên một vạn dân. Để đạt được mục tiêu có 1 dược sĩ trên một vạn dân, trong thời gian tới, chúng ta cần phải đào tạo thêm ít nhất 2.000 dược sĩ.

Bên cạnh sự thiếu hụt về đội ngũ bác sĩ và dược sĩ, cơ cấu bác sĩ và điều dưỡng của Việt Nam cũng mất cân đối. Tỷ suất bác sĩ/điều dưỡng viên của Việt Nam mới chỉ đạt mức 1/1,3, trong khi đó ở Thái Lan là 1/12, In-đô-nê-xi-a là 1/3,5, Ma-lai-xi-a là 1/4,7 và Cam-pu-chia là 1/2,3. Chỉ số này phản ánh chất lượng chăm sóc toàn diện cho người bệnh tại các bệnh viện. Theo khuyến cáo của Tổ chức Y tế thế giới, tỷ lệ này cần phải từ 1/4 cho tới 1/8. Với tỷ suất bác sĩ/điều dưỡng viên như hiện nay, chúng ta không thể đáp ứng tốt nhu cầu chăm sóc bệnh nhân. Để đạt mức 1 bác sĩ/4 điều dưỡng viên, trong thời gian tới, chúng ta đã cần phải đào tạo thêm 106.060 y tá điều dưỡng.

Sự mất cân đối về cơ cấu cán bộ giữa tuyến trung ương và tuyến địa phương, giữa đồng bằng và miền núi, ảnh hưởng đến việc bảo đảm công bằng trong việc tiếp cận các dịch vụ chăm sóc và bảo vệ sức khỏe. Phần lớn cán bộ y tế, tập trung ở các thành phố lớn, gây nên

tình trạng "thừa" giả tạo, trong khi đó thiếu cán bộ y tế nhất là dược sĩ đại học và dược tá ở tuyến tỉnh, huyện, và các vùng sâu, vùng xa, miền núi, hải đảo. Chất lượng đội ngũ, cán bộ, công chức, viên chức y tế không đồng đều, trình độ chính trị, chuyên môn nghiệp vụ của một bộ phận đội ngũ đó chưa đáp ứng được nhu cầu của sự nghiệp chăm sóc sức khỏe nhân dân trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. Có một bộ phận cán bộ y tế suy giảm về lối sống, đạo đức, trong ngành có những biểu hiện tiêu cực có nơi, có lúc gây bức xúc trong xã hội, mặc dù đã chấn chỉnh nhưng vẫn chưa được gắn chặt. Việc đổi mới công tác đào tạo, bồi dưỡng nguồn nhân lực y tế còn chậm. Đội ngũ cán bộ quản lý y tế phần lớn là cán bộ chuyên môn chuyển sang nên năng lực quản lý chưa ngang tầm với yêu cầu phát triển của sự nghiệp chăm sóc và bảo vệ sức khỏe nhân dân. Công tác quy hoạch, đào tạo bồi dưỡng, đánh giá cán bộ, công chức, viên chức trong ngành còn nhiều bất cập, chưa chủ động và chưa có kế hoạch dài hạn.

Các chế độ, chính sách đãi ngộ đối với thầy thuốc chưa tương xứng với công lao học tập và công sức phục vụ của họ đối với người bệnh. Lương cán bộ y tế còn quá thấp, đứng hàng thứ 17/18 ngành được điều tra. Một số chính sách khác như quy định về định biên công chức, viên chức y tế, tiêu chuẩn nghiệp vụ ngạch công chức, viên chức y tế, quy hoạch cán bộ,... còn chậm sửa đổi cho phù hợp với tình hình thực tế. Những điều đó đã ảnh hưởng không nhỏ tới chất lượng chung của đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức ngành y tế.

Tình hình trên, đòi hỏi phải tiếp tục đẩy mạnh việc xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức y tế một cách toàn diện nhằm chuẩn hóa về chất lượng, bảo đảm đủ về số lượng, đồng bộ về cơ cấu, cân đối giữa các chuyên ngành. Cần xây dựng một đội ngũ cán bộ y tế không những giỏi về chuyên môn, nghiệp vụ y tế, có tinh thần trách nhiệm

và phẩm chất tốt của người thầy thuốc, mà còn phải có những kiến thức sâu rộng về xã hội học, tâm lý học và văn hóa học, để có thể nâng cao chất lượng khám chữa bệnh và làm tốt nhiệm vụ chăm sóc, bảo vệ sức khỏe nhân dân.

Để đáp ứng được những yêu cầu bức thiết về chăm sóc và bảo vệ sức khỏe nhân dân trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước, trong thời gian tới, công tác cán bộ của ngành y tế cần tập trung vào những nhiệm vụ sau:

Một là: đánh giá toàn diện thực trạng đội ngũ cán bộ, viên chức y tế nhằm xác định những mặt được và chưa được, tìm ra nguyên nhân và bài học kinh nghiệm trong xây dựng đội ngũ. Trên cơ sở đó, xây dựng quy hoạch phát triển đội ngũ cán bộ, đặc biệt là quy hoạch cán bộ lãnh đạo, quản lý trong ngành; chú trọng việc tạo nguồn cán bộ lãnh đạo, quản lý từ những cán bộ trẻ có năng lực, cán bộ nữ, cán bộ là người dân tộc thiểu số. Xây dựng dự án "Nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức ngành y tế" nhằm từng bước củng cố và nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, có phẩm chất và năng lực đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp chăm sóc và bảo vệ sức khỏe nhân dân, góp phần nâng cao hiệu quả quản lý và hoạt động cung cấp dịch vụ y tế.

Hai là: xây dựng và tổ chức thực hiện kế hoạch đào tạo, đào tạo lại và bồi dưỡng nâng cao trình độ cho đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức y tế theo chức danh và công việc dự kiến bố trí sắp xếp. Đổi mới nội dung, chương trình và phương pháp đào tạo, bồi dưỡng cán bộ, công chức, viên chức y tế; chú trọng đến phẩm chất chính trị, trình độ chuyên môn nghề nghiệp và năng lực thực tiễn. Ưu tiên đào tạo, bồi dưỡng những chuyên ngành còn thiếu. Tiếp tục đào tạo cán bộ y tế theo địa chỉ, đào tạo, theo hình thức cử tuyển đối với các vùng có điều kiện kinh tế khó khăn, vùng sâu vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Có kế

hoạch cử cán bộ ưu tú đi đào tạo ở nước ngoài với số lượng và cơ cấu phù hợp để tiếp thu những thành tựu khoa học tiên tiến về y, dược học trên thế giới.

Ba là: thực hiện tốt việc tuyển dụng, bố trí, sắp xếp cán bộ y tế theo hướng tinh giản biên chế hành chính sự nghiệp, nhưng vẫn bảo đảm đủ số lượng cán bộ và cân đối giữa các chuyên ngành, giữa các tuyến, các vùng, miền trong cả nước. Thực hiện việc luân chuyển cán bộ, tăng cường cán bộ y tế về tuyến cơ sở. Kết hợp việc luân chuyển để đào tạo rèn luyện cán bộ lãnh đạo, quản lý với việc xây dựng đội ngũ cán bộ y tế chuyên sâu. Thực hiện việc điều chuyển những cán bộ, viên chức y tế không đủ tiêu chuẩn năng lực và phẩm chất đạo đức theo yêu cầu nhiệm vụ được giao, thực hiện tốt chế độ nghỉ hưu cho đội ngũ cán bộ, viên chức y tế.

Đối với công tác tuyển dụng, sử dụng và quản lý cán bộ ngành y tế, từ nay đến hết năm 2007, Bộ Y tế sẽ chú trọng nghiên cứu bổ sung các ngạch viên chức mới (bổ sung thêm 9 ngạch, đổi tên 11 ngạch). Xây dựng tiêu chuẩn nghiệp vụ ngạch viên chức y tế, các chức danh lãnh đạo, quản lý đối với các loại hình đơn vị sự nghiệp trong toàn ngành bao gồm: cấp trưởng, phó các đơn vị; cấp trưởng, phó các bộ phận cấu thành đơn vị sự nghiệp y tế. Bổ sung, sửa đổi quy chế tuyển dụng công chức về công tác tại cơ quan Bộ Y tế. Cụ thể hóa quy chế tuyển dụng viên chức trong các đơn vị sự nghiệp trực thuộc Bộ. Xây dựng quy chế bổ nhiệm, bổ nhiệm lại, miễn nhiệm, luân chuyển, đánh giá cán bộ, công chức trong cơ quan Bộ Y tế cũng như các đơn vị sự nghiệp trực thuộc. Xây dựng nội dung thi tuyển các ngạch viên chức y tế và quy chế đánh giá chuẩn xác. Nghiên cứu, xây dựng hệ thống cơ sở dữ liệu để quản lý, khai thác và sử dụng có hiệu quả đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức ngành y tế.

Bốn là: sớm hoàn thiện các chế độ, chính sách đối với đội ngũ cán bộ, công chức, viên

chức y tế, đặc biệt là các chế độ, chính sách tiền lương, phụ cấp ưu đãi nghề, phụ cấp độc hại nguy hiểm, phụ cấp thu hút cán bộ về công tác tại các tuyến y tế cơ sở, vùng kinh tế còn khó khăn, vùng sâu, vùng xa, vùng đồng bào dân tộc thiểu số. Các chế độ, chính sách phải thực sự là động lực thu hút, thúc đẩy, động viên cán bộ y tế toàn tâm, toàn ý phục vụ sự nghiệp bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe nhân dân, là giải pháp để hạn chế những biểu hiện tiêu cực và nâng cao y đức.

Năm là: tăng cường kỷ luật, kỷ cương, nâng cao trách nhiệm và đạo đức của người cán bộ y tế, thực hiện tốt việc phân cấp quản lý; công tác thanh tra, kiểm tra chấp hành chính sách, pháp luật và các quy chế chuyên môn, quy định về y đức của cán bộ, công chức, viên chức y tế. Giải quyết kịp thời các vấn đề bức xúc, xử lý nghiêm minh các cán bộ vi phạm kỷ luật nhằm ngăn chặn và đẩy lùi các hiện tượng tiêu cực. Đẩy mạnh công tác tự phê bình và phê bình, thực hiện tốt hình thức giám sát của nhân dân đối với cán bộ, công chức, viên chức y tế tại nơi làm việc và tại cộng đồng.

Sáu là: đổi mới sự lãnh đạo của Đảng đối với việc xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ, công chức, viên chức y tế. Phát huy vai trò và nâng cao trách nhiệm, quyền hạn của các cấp ủy đảng trong việc xây dựng và phát triển đội ngũ cán bộ y tế; thực hiện tốt nguyên tắc tập trung dân chủ, tập thể quyết định trong công tác cán bộ, đồng thời coi trọng vai trò và quyền hạn của người đứng đầu các cơ quan đơn vị trong việc quản lý, sử dụng cán bộ, công chức, viên chức y tế.

Chúng ta tin tưởng rằng, với sự nỗ lực và tâm huyết của đội ngũ cán bộ ngành y tế, nhất định sự nghiệp bảo vệ, chăm sóc và nâng cao sức khỏe cho nhân dân trong thời gian tới sẽ đạt được những thành tựu to lớn hơn nữa, góp phần thực hiện thành công sự nghiệp công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước. □

ĐỂ ĐẢNG TIẾP TỤC...

(Tiếp theo trang 23)

quản lý theo quy định ở các ngành và địa phương.

c - Xây dựng, củng cố các tổ chức cơ sở đảng. Tất cả các đảng bộ, chi bộ ở cơ sở đều nắm vững và thực hiện đúng chức năng là hạt nhân lãnh đạo chính trị đối với chính quyền, đoàn thể, các tổ chức kinh tế, sự nghiệp và các tầng lớp nhân dân ở cơ sở. Phân công, hướng dẫn, kiểm tra đảng viên chấp hành nhiệm vụ, phát huy vai trò tiên phong gương mẫu trong công tác, học tập và lối sống, giữ mối liên hệ với quần chúng nơi công tác, với chi bộ và nhân dân nơi cư trú. Đổi mới việc phân tích, đánh giá chất lượng các tổ chức cơ sở đảng và đảng viên.

d - Kiện toàn tổ chức, đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng. Phát huy dân chủ trong sinh hoạt đảng từ sinh hoạt chi bộ, sinh hoạt cấp ủy ở cơ sở đến Ban Chấp hành Trung ương, trong công tác cán bộ và trong xây dựng, hoàn thiện đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng. Chống dân chủ hình thức, dân chủ cực đoan hoặc lợi dụng dân chủ để mưu cầu lợi ích riêng, cục bộ, bản vị. Xử lý nghiêm những người có khuyết điểm, nơi không có khả năng khắc phục khuyết điểm thì giải tán về tổ chức, lập tổ chức mới theo quy định Điều lệ Đảng. Tăng cường vai trò lãnh đạo và tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo của Đảng đối với Nhà nước; bảo đảm chế độ lãnh đạo tập thể đi đôi với phát huy tinh thần chủ động, sáng tạo và trách nhiệm cá nhân. Tăng cường công tác kiểm tra của các cấp ủy, của ủy ban kiểm tra các cấp, tập trung vào các nội dung: thực hiện các nghị quyết, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước; chấp hành nguyên tắc tập trung dân chủ và quy chế làm việc; củng cố đoàn kết nội bộ, giáo dục, rèn luyện nâng cao phẩm chất, đạo đức cách mạng của cán bộ, đảng viên. □